

KART OG PLAN

Grunnlagt / Founded 1908

Bind / Volume 71

Årgang / Annual 104

2011

Vitenskapelig tidsskrift:

Geomatikk – Karttekniske fag – Geodesi
Kartografi – Fotogrammetri – Hydrografi – GIS
Eiendomsinformasjon – Jordskifte – Eiendomslag
Arealjuss – Arealplanlegging

Utgiver:

Fagbokforlaget, Bergen
Internett: www.fagbokforlaget.no

Eier:

Norges Jordskiftekandidatforening
faglig gruppe av Tekna.
Internett: www.njkf.no

Samarbeidsutvalg:

NJKF/Tekna og GeoForum

Redaksjonsråd:

Arve Leiknes, leder, Helge Onsrud, Anton S. Bachke,
Eva Irene Falleth

Ansvarlig redaktør:

Inge Revhaug
Institutt for matematiske realfag og teknologi
Postboks 5003, 1432 Ås
Telefon: 64965472 Mobil: 92635961
E-post: inge.revhaug@umb.no

Fagredaktør geomatikk:

Geir Harald Strand, Ås, Norge
E-post: Geir.Harald.Strand@skogoglandskap.no

Fagredaktør eiendomsøkonomi:

Solve Bærug, Ås, Norge
E-post: solve.baerug@umb.no

Fagredaktør arealplanlegging:

August E. Røsnes, Ås, Norge
E-post: august.rosnes@umb.no

Engelskspråklig konsulent:

Faye Benedict, Ås, Norway. E-post: fayebe@online.no

Informasjon for forfattere:

Se Internettside: www.njkf.no
Velg: KART OG PLAN og Informasjon til forfattere

Annonser:

Einar Hegstad, tlf. 64 96 53 74
E-post: enar.hegstad@umb.no

Abonnementpriser 2010:

Institusjon kr 640,-
Privatpersoner kr 485,-
Studenter kr 225,-

Abonnement og enkeltheft bestilles hos:

Fagbokforlaget,
Postboks 6050 Postterminalen, 5892 Bergen
Telefon: 55 38 88 00
Telefax: 55 38 88 01
E-post: Bestilling: abonnement@fagbokforlaget.no
E-post: Informasjon: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
Enkeltheft kr 145,-

Produksjon:

Sats: Laboremus Sandefjord AS
Grafisk produksjon: John Grieg AS, Bergen
Opplag: 3.100
© Fagbokforlaget 2011

3D visualisering

Digitale tredimensjonale modeller, der både naturlige og menneskeskapte landskapselementer inngår, eksisterende så vel som planlagte, gjør det mulig å fremstille «kunstige» landskapsbilder med stor grad av realisme. En bærende tanke er at det er denne typen landskapsfremstilling som er lettest å oppfatte for både beslutningstagere og for folk flest, og som derfor vil være best egnet hva formidling av planlagte landskapsendringer angår.

Fagområder som bygg, anlegg og arkitektur ligger geomatikken nær, og en tilsvarende utvikling har funnet sted her, i minst like stor grad. I løpet av de siste årene har et nytt konsept betegnet BIM dukket opp. Dette er en forkortelse for «Bygningsinformasjonsmodellering» (fra engelsk Building Information Modeling). Det kunne inntil for ikke så lenge siden synes som om 3D visualisering i geomatikk stort sett hadde med landskap og små målstokker å gjøre, mens bygg- og anleggsrelatert 3D visualisering begrenset seg til menneskeskapte objekter og store målestokker. Det virker nå som om BIM har åpnet opp for en utvisking av denne grensen mellom de to «verdenene».

Når «3D» dukker opp i nyhetsbildet, er det gjerne i forbindelse med filmer, og da i betydningen stereoskopisk. «Virtual reality» eller VR på kortform, en betegnelse som kom inn i språket på 1990-tallet, dekker denne formen for 3D visualisering, og inngår også i den aktuelle sammenheng.

3D visualisering som alternativ til bruk av fysiske modeller som hjelpemiddel for presentasjon av planlagte landskapsendringer har uten tvil kommet for å bli. I forbindelse med kvalitetssikring av data, fra kompliserte rørkonstruksjoner til luftrommet der flytrafikken finner sted, spiller 3D visualisering også en viktig rolle.

Det er den virkelighet som her er forsøkt beskrevet vi med dette nummeret av Kart og Plan gjerne vil bidra til å gi et bilde av.

For på best mulig måte å møte denne virkeligheten, er det ved UMB satt i gang en aktivitet kalt «Digitale UMB». Formålet med denne aktiviteten er å utforske potensialet for samarbeid gjennom felles fag i informasjonsteknologi på tvers av institutter, partner-universiteter og næringsvirksomhet. Nye former for samarbeid og partnerskap ville være sentrale i utviklingen av et nytt digitalt pensum. Digitale UMB bidrar med kunnskap om og forståelse av:

- digitale design teorier og deres implikasjoner i design, konstruksjon og bygningsteknikk.
- bruk av digitale 3D modeller (f.eks BIM, GIS, VR, CAD), og deres rolle i ulike prosesser
- digital teknologis innvirkning på integrerte modeller og -prosesser innen arkitektur og ingeniørfag.
- forskning på modeller og metoder innen digital design / virtuell design og bygg og anlegg.

Ramzi Hassan og Øystein B. Dick

HOVEDTEMA

1-2012 Geomatikk og plan

2-2012 Eiendomsutvikling

Manusfrist Utsending

15.01.2012 Mars

15.03.2012 Juni